

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 filler.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közelevtár (városház,
földszint 7. sz. lév. küldendő
a kéziratok.)

KIADÓHVATAL:
Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. Ide küldendő
az előfizetési díjak és hird-
tások.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VALLALAT.**

Meghívás

a folyó 1907. évi március hó 2-dik napján — szombaton —
délután 3 órakor a városháza közgyűlési termében
tartandó

bizottsági rendkívüli közgyűlésre.

Tárgyak:

1. *Bellügyminiszteri leirat* a Bészler-féle ház és a Riekl-féle telek megvétele tárgyában. (Vecsey Imre.)
2. *Bellügyminiszteri leirat* a siketnéma-intézet cél-
jaira telekadományozás tárgyában hozott közgyűlési hatá-
rozat jóváhagyása tárgyában. (Varga Károly.)

3. *Az anyakönyvi kivonatok* és családi értesítők ki-
állításáért szedhető díjak bevételezése-, kezelése- és elszá-
molásáról szóló szabályrendelet. (Dr. Varga Elemér.)

4. *A m. kir. közigazgatási bíróságnak* az 1905.
év december hó 18-án, a Hatvan-utcai III. választó-kerület-
ben tartott bizottsági tag választást megsemmisítő ítélete
és ennek folytán szükségessé vált intézkedések megtétele.
(Vecsey Imre.)

5. *Az állandó bírdó választmány jelentése* az
1907. évre érvényes legtöbb adót fizető bizottsági tagok
névjegyzékében — a közigazgatási bíróság ítétele folytán
— történt változásról. (Vecsey Imre.)

6. *A görög katolikus templomnak* az Attila-téren
elhelyezése iránt, tanácsi javaslat. (Varga Károly)

7. *Tanácsi előterjesztés* a Baik—Seilágyi-féle telek-
ből 10 holdnak elidegenítése tárgyában. (Vecsey Imre.)

8. *Nyugdíjazások.* (Dr. Tóby Emil.)

Debrecen, 1907. évi február hó 27-én.

Weszpremy Zoltán,
főispán.

Gazdasági cselédek az új törvényről.

Kedden délelőtt folyt le a földmivélsügyi miniszteri-
umban az a nevezetes értekezlet, amelyen egyszerű falusi
cselédemberek mondták meg, hogy mit tartanak a kormány
által a gazdák és gazdasági cselédek jogviszonyait illetőleg
elkészített javaslatról. Az első próbálkozás a földmivelő
népnek a miniszteri zöldsasztalhoz való meghívásával
jól sikerült. A tanácskozáson jelen volt miniszteri tiszt-
viselők egyhangulag azt mondták, hogy az értelmes ki-
fejezési mód, mérsékelt hang és józan mérlegelés tekint-
etében az értekezlet eszmecsereje semmivel sem állott
alatta az anketék átlagos szintjének. Politikailag az a je-
lentősége ennek az értekezletnek, hogy semmiféle elkese-
redett ember nem mondhatja, hogy a kormány a cselédről,
róluk, de nélkülök kíván intézkedni. A teketesárga szoci-
alisták már is hangoztatják azt a vádat, hogy olyan cselé-

dek voltak ott az értekezleten, akik nem mertek beszélni.
Erre a vádra a legjobb válasz az értekezlet lefolyásáról
alább olvasható tudósítás. A kormány semmi esetre sem
jutott volna ilyen értékes anyag birtokába, ha az értekez-
letre az avatatlan cselédprókatörök hirta volna meg, akik
facér iparos legény vagy városi közvetkoptató létükre a
szocialista vezérek jóvoltából a cselédvezérek szerepét
akarják játszani.

Maga Darányi a keddi egész napos minisztertanács
miatt nem vehetett részt az értekezleten és helyette Balogh
Vilmos államtitkár elnökölt. De reggel hivatalos szobájá-
ban hosszabb ideig tárgyalt az értekezleti tagokkal s
közölte velük a tárgyalás alatt lévő javaslat célját és jelen-
tőségét.

Olyan törvényt akar alkotni a gazdasági cselédek és
gazdák tekintetében, amelyben kinek-kinek joga és köte-
lességei igazságosan legyenek megállapítva. Azért hirta
egybe a gazdasági cselédeket, hogy nézeteiket megismerje,
mert nem tartaná helyesnek, ha róluk, nélkülök határoz-
zon s mert azt hiszi, hogy lehetetlen a gazdasági cselédek
életviszonyainak olyan kérdései, amelyekről közvetlenül
csak tőlük kaphatni olyan fölvilágosítást, mely lehetővé
teszi, hogy a gazda jogos érdekeinek érintése nélkül is
helyes szabályok alkottassanak. Beszédében hangoztatta a
miniszter, hogy a humánus intézkedéseket abban a remény-
ben javasolja, hogy ezért a cselédek a kötelességük pontos
és hű teljesítésével fognak megszolgálni, mert a jogok
élvezetét a kötelességek teljesítésétől elválasztani nem
szabad.

Az értekezlet megnyitása után Bartók József dr.
miniszteri tanácsos pontról-pontra ismertette a javaslatot.
Helyeselték a megjelentek, hogy tizenkét éven aluli kis-
korut cselédül fölfogadni nem szabad. Ahhoz a kérdéshez,
hogy a bérlevél kiadása a cseléd kívánatára kötelező legyen,
hozzászóltak Hirt István, Szepesi György, akik a tervezet
mellett foglaltak állást. Schmidt István pedig mindenestre
kötelezővé kívánja tenni a bérlevelet. Érdekes vita indult
meg a költözési idő kérdésében. Minden főlészóaló egyet-
értett abban, hogy a tavaszi cselédváltozás a cselédek szem-
pontjából is helytelen lenne. Abban a kérdésben azonban,
hogy november elejé, vagy január elseje lenne-e a jobb
költözési idő, igen eltértek a vélemények. Csermák Jakab,
Vaskó András, Laczkovits János, Császár János szóltak
föl és inkább annak a véleménynek volt többsége, hogy a
januári változás a megfelelőbb.

Helyeselték a cselédek az ingyenes szolgálatok köve-
telésének, az utalvánnyal való fizetésnek stb. eltiltását,
valamint azt az intézkedést is, hogy ha a gazda a cseléd
családtagjainak munkaejét saját gazdasága részére ki-
vánja biztosítani, csak a helyben szokásos napszám fizetése

mellett tesse. A szerződés teljesítéséről szóló fejezet tárgyalásánál örömmel vették tudomásul a cselédek részére biztosított kedvezéseket (szabad tüzelő, a betegség esetére való gyógyításnak a családtagokra való kiterjesztése, a lakáskérdés rendezése, ünnepnapokon a legszükségesebb munkák végzése, a katonai szolgálatok esetén való helyettesítés, a temetési segítség stb.). Természetesen mondták és helyeselték azt az intézkedést, hogy a cseléd sürgős munka esetén oly munkát is tartozzék teljesíteni, amelyre nem szegődött. A kártérítéséről szóló szakasznál Schmidt István és Laczkovics János kéri, hogy a véletlenségből eredő kárért ne tartozzék a cseléd kártérítést adni. Bartóky dr. miniszteri tanácsos kijelentette, hogy csak a gondatlanságból és rosszakaratból származó károkkért lesznek felelősek a cselédek és a kárkövetelés jogosságát és terjedelmét a hatóság fogja megállapítani. Az éjjeli nyugvás idejének kérdésénél Hirt István, Vaskó János, Laczkovics János, Schmidt István stb. felszólalása után az értekezlet abban állapodott meg, hogy az éjjeli nyugvás idejét az évszakokra való tekintettel a gazda állapítsa meg, de akként, hogy a cseléd kipihenhesse magát.

A cseléd elhalálása esetén a hátramaradt családnak járó ellátás tárgyalásánál Schmidt azt az eszmét vetette föl, hogy az összes gazdasági cselédek saját költségen aggkori rokkantság esetére is kötelezőleg biztosítsanak. A kérdéshez pártolólág szóltak hozzá Szepesi György, Laczkovics János, Hirt István, Vaskó András, Bartóky József dr. miniszteri tanácsos megjegyezte, hogy e kérdés nem a gazda és cseléd közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvény keretében tartozik, de Darányi földmivvelésügyi miniszter máris foglalkozik a mezőgazdasági munkásbiztosítás eszméjével. Az egyes szakaszok tárgyalásának befejezése után az elnöklő államtitkár felszólította az értekezlet tagjait, hogy ha valami sérelmük, vagy kívánságuk volna, amelyről a törvényjavaslat nem gondoskodik, egész nyíltan tájékoztassák a javaslat végleges szövegébenél tekintetbe vegyék. Az értekezlet tagjai egyhangulag kijelentették, hogy a törvényjavaslat róluk kielégítőleg gondoskodik és így semmi különös kívánságuk nincs.

Az értekezlet befejezése után Schmidt István lelkes szavakkal köszönte meg Darányi földmivvelésügyi miniszter jólelkű gondosságát, hogy a törvényjavaslat megbeszélésénél a cselédek kívánságait is meghallgatta.

A debreceni egyetem tervezete.

A debreceni főiskola akadémiai tanácsa által tárgyaltási alapul elfogadott javaslat.

— Irta: Kun Béla dr. jogtanár. —

— Folytatás. —

A bölcsészet-nyelvtudomány-történeti szakon — a Dóczi-féle kétszékű alapul szolgálható munkálat szerint — 15 tanszékre volna szükség:

1. Bölcsészet.
2. Nevelés- és lélektan.
3. Összehasonlító indogerman nyelvészet és classica-philológia.
4. Classica philológia.
5. Magyar és ugor összehasonlító nyelvészet.
6. Magyar irodalom.
7. Archaeologia és ó-kori történet.
8. Egyetemes közép- és új-kori történelem.
9. Magyar történelem.

10. Földrajz.

11. Német nyelv és irodalom.

12. Aesthetika és művészettörténet.

13. Művelődéstörténet.

14. A történelem segédtudományai.

15. Francia nyelv és irodalom.

E négy utóbbi tanszéket azonban a Dóczi-féle tervezet szerint rendkívüli tanár láná el, kik közül egy egyszersmind könyvtár-igazgató lenne. Kellene továbbá 3 nyelvmester a német, francia és angol nyelvre.

Ezen kereteknek megfelelőleg a három fakultásu egyetem személyi szükségletei — a kolozsvári fizetések szintjén s minthogy előre nem lehet meghatározni, hány tanár szolgál időnként 10 évnél hosszabb, illetve rövidebb idő óta, olyan kombinációval, (mint a Dóczi-féle munkálat is), hogy a tanároknak felét a magasabb, felét az alacsonyabb fokozatba vesszük számításba, (ámbar Kolozsvárt a létszám felénél több van a magasabb fokozatban), — a következők állíthatók össze:

I. Igazgató tiszteletdíja . . . . . 1,000 K

II. A theologiai szakon:

4 tanár fizetése à 7,200 K	28,800 K
3 " " " à 6,400 K	19,200 K
4 " lakpénze à 1,400 K	5,600 K
3 " " " à 1,120 K	3,360 K
Átlag 18 korpóték à 800 K	14,400 K
Dékan tiszteletdíja	1,000 K
Összesen:	72,360 K

III. A jogi szakon:

6 tanár fizetése à 7,200 K	43,200 K
5 " " " à 6,400 K	32,000 K
6 " lakpénze à 1,400 K	8,400 K
5 " " " à 1,120 K	5,600 K
Átlag 28 korpóték à 800 K	22,400 K
Dékan tiszteletdíja	1,000 K
Államszámviteltan előadásáért	600 K
Orvosi tárgyak előadásáért	1,600 K
Összesen:	114,800 K

IV. A bölcséleti szakon:

6 tanár fizetése à 7,200 K	43,200 K
5 " " " à 6,400 K	32,000 K
6 " lakpénze à 1,400 K	8,400 K
5 " " " à 1,120 K	5,600 K
Átlag 28 korpóték à 800 K	22,400 K
3 rendkívüli tanár fizetése à 4800 K*	14,400 K
3 rendkívüli tanár lakpénze à 840 K	2,520 K
Átlag 8 korpóték à 400 K	3,200 K
Dékan tiszteletdíja	1,000 K
3 nyelvmester à 1,000 K	3,000 K
Tanárképző intézeti igazgató tiszteletdíja	1,000 K
15 tanár tanárképző intézeti tiszteletdíja à 800 K	12,000 K
Összesen:	148,720 K

V. Könyvtári személyzet:

Igazgató (egyszersmind rendkívüli tanár) fizetése	5,000 K**
Lakpénze	840 K
Korpóték átlaga à 400 K	1,000 K

* A negyedik rendkívüli tanár fizetése, mint könyvtár-igazgatóé vótetik számításba.

** Kolozsvárt a könyvtár-igazgató rendes tanári fizetést húz. Itt a fizetés 5,000 koromban a Dóczi-féle munkálat alapján van számításba véve rendkívüli tanári lakbérral.

Könyvtárór fizetése	3,000 K
Lakpénze	560 K
Korpótlék átlaga à 200 K	500 K

Összesen: 10,900 K

Ezeket felül még körülbelül a következő szükségleteket állapíthatjuk meg:

VI. Vegyes személyi kiadások:

Magántanári előadások jutalmazására	5,000 K
Írnokok díja (7,à 600 K . . . . .)	4,200 K
Pedellusok fizetése (4, à 1000 K)	4,000 K
Még 6 szolgál, à 800 K	4,800 K

Összesen: 18,000 K

VII. Nyugdíjak:

Nyugdíj 3%-a jogi és bölcsészeti tanárokért	6,500 K
Theologiai tanárok nyugdíj alapjára évente	5,000 K
Tisztviselők és szolgák nyugdíj alapjára	1,000 K
Betegsegélyző járulék a szolgákért	300 K

Összesen: 12,800 K

VIII. Különlélek:

Szemináriumokért à 3 karon	5,000 K
Könyvtárra	15,000 K
Gyűjteményekre	3,000 K
Ösztöndíjakra	10,000 K
Ifjúsági egyleteknek segély	2,000 K
Tanároknak könyvkiadási és utazási segély	5,000 K

Összesen: 40,000 K

IX. Ezekhez járulnak még olyan, részint személyi, részint tulnyomóan dologi kiadási címek, amelyeken a kollégium ez idő szerint is teljesít kiadásokat, de a mostani kiadásban nemcsak az akadémia, hanem a főgimnázium, tanítóképződe és bentlakás szükséglete is bebefoglaltatik s így pontosan megállapítani mennyi esik ezekből az egyetemre fejlesztendő akadémiára, — nem lehet és épen ezért legelőszertűbbnek látszik ezeknél csak azon összegeket venni fel szükséglet gyanánt, amelyekkel ezen kiadások az egyetemre fejlesztés esetén növekedni fognak. Ilyenek volna:

Tisztviselők fizetésére (most 24,398 K, amiben azonban az igazgatók tisztteletdíja stb. is benn van) még	6,000 K
Nyomda és irodai szerekre (4300 K) még	2,000 K
Világítás (6080 K) még	2,000 K
Fűtés, tisztogatás (2187 K) még	3,000 K
Felszerelésekre (2175 K) még	2,000 K
Egészségügyi kiadások	3,000 K
Különlélek	2,000 K

Összesen: 20,000 K

E szerint a három fakultásos egyetem évi rendes szükséglete ez volna:

I. cím	1,000 K
II. cím	72,360 K
III. cím	114,800 K
IV. cím	148,720 K
V. cím	10,900 K
VI. cím	18,000 K
VII. cím	12,000 K

VIII. cím. . . . . 40,000 K

IX. alatt felvett szaporulatok . . . . . 20,000 K

Összesen: 438,580 K

Ezzel szemben fedezetül szolgálhatnak a következők:

I. A főiskola 1907. évi költségvetése szerint akad. tanári javadalmazásra fordítatik . . . . . 68,298 K 40 f.
Ebből azonban tandíjból van fedezve . . . . . 13,974 K — f.
amit, mivel a tandíjbevétel későbbben számításba vétetik, le kell vonni s így marad, mint a főiskola egyéb jövedelmeiből fedezett összeg . . . . . 54,323 K 40 f.

II. A debreceni református egyház pénztárából két akadémiai tanár fizetésének pótléka . . . . . 3,061 K 60 f.

III. Hét tanári lakás természetben, melyeknek megváltási ára 1600 koronában állapítottot meg . . . . . 11,200 K — f.

IV. A könyvtár gyarapítására ez idő szerint fordított 4000 K és a könyvtárór fizetése felszabadul (III. csoport) . . . . . 5,600 K — f.

V. Jogi és bölcsészeti tanárokért most fizetett nyugdíj 3%, (mely a szükségletben egészen föl van véve) . . . . . 1,100 K — f.

VI. Bölcsészeti fakultás (X. csop.) fedezeti többlete . . . . . 20,905 K — f.

VII. A bölcsészeti fakultás pénztárából most fizetett, az egyetem felállítására esetén felszabaduló ösztöndíj . . . . . 2,000 K — f.

Összesen: 98,190 K — f.

A bölcsészeti fakultás kiadási közt (X. csop) egy 1000 koronás évjáradék is szerepel, mely szintén meg fog szünni, — ezzel és a bölcsészeti fakultás vagyonának a felesleg tökéltetése által szaporodása folytán előlái jövedelem többlettel, mondhatjuk, hogy a kollégium jövedelmeiből, a tandíjtól eltekintve, kerekén 100,000 korona állhat rendelkezésre.

Ezen a most minden kétségen felül rendelkezésre álló évi 100,000 koronán túl még számításba veendő a főiskola költségvetésében „tizenkettedik csoport, kiegészítésre váró alapok” címe alatt felvett alapok némelyikének jövedelme is. Bartha Béla 1904. évi munkálata — melyet Dóczy, mint az egyházkerület által elfogadott szintén számítása alapjául vett — ezen kiegészítésre váró alapok jövedelmének és beszámításával mutatja ki a bölcsészeti fakultás jövedelmét évi 59,005 koronában, amiből tehát ezen kiegészítésre váró alapokra évi mintegy 30,000 korona esnék. Ilyen nagy összeget ez időszere ezek jövedelméből még nem lehet számítani. A Bartha Béla munkálataiban például számításba van véve a Soós Gábor-alap teljes jövedelme is, mely az 1907. évi költségvetés szerint már 8766 korona, holott az alapító rendelkezése szerint a tőke, — mely most 193,093 korona, 300,000 koronáig növelendő, akkor belőle 100,000 korona jövedelme felhasználható, a többi 200,000 korona pedig újból tőkeképzésre fordítandó úgy, hogy amikor a felszaporodott kamatok ismét 100,000 koronát tesznek ki, ez az összeg megint tanszék alapul szolgál. Vagyis ez az alap körülbelül 12 évenként 100—100 ezer koronával fogja az egyetem vagyonát növelni s így egyrészt a most még fel nem állítható tanszékekre biztosít fedezetet, másrészt a jövőben emelkedhető szükségletek fedezésére szolgálhat a így az egyetem jövőbeli erősségének egyik alapja. Ilyenszerű a Somogyi—Hercz-alap is.

Debreczen sz. kir. város

SZABÁLYRENDELETE

az anyakönyvi kivonatok, valamint a családi értesítők kiállításáért szedhető díjak bevételezése, kezelése és elszámolásáról.

1 §.

Az anyakönyvi kivonatok és családi értesítőkért befolyó díjak a 80,000—1906. B. M. sz. utasítás 118. §-a és a 80,002—1906. B. M. sz. utasítás 27. §-a értelmében a várost illetik. Azonban a 80,002—1906. B. M. sz. utasítás 27. §-a értelmében fizetett 2 korona díj az utasítás 27. §-a értelmében az anyakönyvvezetőket illeti.

2. §.

A város az anyakönyvi kivonatok és családi értesítőkért járó díjakból származó jövedelme felett szabadon rendelkezik s így jogában áll azt egészben, vagy részben az anyakönyvvezetőknek átengedni. A díjak hovaforrása tárgyában a törvényhatósági bizottság határoz.

3. §.

Az anyakönyvi kivonatok kiállításáért járó díjak nyugtázása olyképen történik, hogy az anyakönyvvezetők oly értékű díj bélyegjegyet (4. §.) ragaszt fel a kivonatra (családi értesítőre), amennyi díjat a fél fizetni köteles volt. Díjmentes kivonatknál a díjmentesség oka a kivonatra rávezetendő.

4. §.

A 3. §-ban említett bélyegjegyeket a polgármester a háztartási alap terhére állíttatja elő. Ezek 1, 2 és 4 koronás értékben — más-más színben a város címerével ellátva, — állítandók ki és tömb (füzet) alakban füzendők össze, hogy abból a bélyegyet könnyen le lehessen szakítani s a hiányzó bélyegek száma a visszamaradó szelvényekből könnyen meg legyen állapítható. — A bélyegjegyek 30 mméter széles és 40 mméter hosszú alakban készítendők.

5. §.

A díjbélyegjegyeket a házépítésnek kezeli, aki minden anyakönyvvezetőt egy-egy 100 darabot magában foglaló tömbbel ellát ellennyugta ellenében.

— Ha egy jegytömbből a bélyeg teljesen kifogy, új tömb adandó ki.

6. §.

Az anyakönyvi kivonati díjak fejében a felektől beszedett pénzt az anyakönyvi hivatal vezetője minden évnegyed első napján befizeti a város házépítészébe, honnan az a törvényhatósági bizottság határozatához képest vagy az anyakönyvvezetőknek adatik ki s ez esetben az átmeneti pénzek szaknaplójába veendő be, vagy pedig ha a város saját céljára fordítja, akkor a közpénztári szaknaplóba vezetendő be.

7. §.

A kivonati díjaknak a házépítészébe évnegyedenként történő befizetése alkalmával az anyakönyvvezető ellennyugtát nem ad; ellennyugtát a jegytömb képez és amilyen mennyiségű bélyegjegy hiányzik a tömbből, annak megfelelő összeg fizetendő be az anyakönyvvezető által a pénztárba. A leszámolás eredménye a jegytömb utolsó lapján negyedévenként bejegyzendő.

Ellennyugta csak az év végén adandó az egész évben befolyt összegről.

8. §.

Díjbélyegjegyeket csak a városi nyomda állíthat elő. A nyomda a házépítésnek részére kiszolgáltatott díjbélyeg mennyiségéről hiteles könyvet vezet s azt a polgármesternek, vagy megbízottjának bármikor bemutatni köteles.

9. §.

A házépítésnek a kezelés végett átvett bélyegjegyekről évenként elszámolást adnak be a Polgármesternek.

10. §.

Ezen szabályrendelet végrehajtásával a Polgármester bizatik meg.

Kelt